

MG
MUZEUM A GALERIE
V PROSTĚJOVĚ

PLÁN ČINNOSTI

Muzea a galerie v Prostějově na rok 2021

Obsah

1. ÚVOD	2
2. ÚTVAR ODBORNÝCH ČINNOSTÍ.....	4
2.1 JEDNOTLIVÉ ODBORNÉ SPECIALIZACE ÚTVARU	5
2.1.1 Oddělení přírodních věd.....	5
2.1.1.1 Geologie.....	5
2.1.1.2 Botanika.....	8
2.1.2 Oddělení humanitních věd	9
2.1.2.1 Archeologie	9
2.1.2.2 Etnografie	13
2.1.2.3 Historie	15
2.1.3 Oddělení restaurátorsko-konzervátorské.....	19
2.1.4 Knihovna	20
3. ÚTVAR VNĚJŠÍCH VZTAHŮ	21
3.1 Expoziční a výstavní činnost.....	21
3.1.1 Výstavní činnost	22
3.1.2 Expoziční činnost	23
3.2 Prezentační činnost.....	23
3.3 Edukační činnost	24
3.4 Astronomické oddělení	26
4. INVENTARIZACE SBÍREK	32

1. ÚVOD

Jako každý rok je naší povinností sestavení plánu činností na další období. Tentokrát je však spojeno s velkými obavami a rozpaky. Plán připravujeme v době, kdy jsou veškeré prostory Muzea a galerie v Prostějově (dále jen MGP) pro veřejnost uzavřeny díky koronavirové pandemii, která postihla nejen Českou republiku, ale prakticky celý svět. Kultura je tak ve velkém ohrožení a my můžeme jen doufat, že se k nám návštěvníci zase brzy vrátí. Díky uzavření jsme museli v průběhu roku přistoupit několikrát ke změně plánu výstav, a proto se některé výstavy přesouvají až do roku 2021. Jsme rádi, že nám spolupracující instituce i osoby vyšli vstříc a můžeme tak výstavy zahájené těsně před druhou vlnou pandemie, zpřístupnit veřejnosti až do února roku 2021. Velký projekt, který každoročně uzavírá výstavní rok, tentokrát výstavní rok zahájí a návštěvníci se tak mohou v únoru těšit na výstavu IMPRESIONISMU.

Celá tato nemilá situace nám ukázala velkou potřebu přesunout se výrazně i do virtuálního světa. Proto máme do roku 2021 v plánu zaměřit se více na digitální přenos a využívání ve větší míře sociální sítě v kontaktu s našimi příznivci. Jako problém se ukázala marketingová a propagační činnost, proto jsme od roku 2021 vytvořili nové místo pracovníka vnějších vztahů, jehož úkolem a náplní práce bude zejména větší kontakt s veřejností a lepší propagace akcí pořádaných naší institucí.

Výstavní činnost, která je nejlépe měřitelná a viditelná na venek, však není jedinou činností, kterou naše instituce vykonává. Pro běžného návštěvníka činnost muzejníků není na první pohled patrná, ale péče o sbírky, jejich evidence, uchování, inventarizace a v neposlední řadě také péče o sbírky v podobě konzervace a restaurování je stěžejní činností muzea dle jeho zřizovací listiny a legislativních norem. Hned v úvodu roku nás čeká logisticky i fyzicky velmi náročná práce, která bude spočívat v přesunu sbírkových předmětů do nové přístavby depozitáře, která byla v roce 2020 dokončena.

Specifickou činností, která je už osmým rokem součástí MGP, je astronomie, kterou se zabývají pracovníci hvězdárny v Kolářových sadech. Hlavním plánem pro rok 2021 je vyhotovení projektové dokumentace na novou podobu budovy. Hvězdárna v roce 2021 oslaví 60 let své existence. Vidina toho, že se dočká zbrusu „nového kabátu“ bude jistě důstojným dárkem k takovému výročí.

Na provozním úseku máme pro rok 2021 v plánu udržovat i nadále technickou způsobilost všech budov a dohlížet na řádné opravy, aby nedocházelo k havarijním stavům, jak tomu bylo v předešlých letech, kdy se opravám příliš velká pozornost nevěnovala. Budovy, které má MGP ve své správě, jsou, až na přístavbu depozitáře, staré a vyžadují velké finanční prostředky na jejich údržbu a provoz.

I v roce 2021 chceme využívat dotační programy ve spolupráci s městem Prostějov, Ministerstvem kultury a dalšími institucemi.

Mgr. Soňa Provazová, ředitelka

2. ÚTVAR ODBORNÝCH ČINNOSTÍ

Prioritou a hlavním posláním MGP je péče o sbírky. Je tedy důležitá ochrana sbírek stávajících, ale také získávání nových přírůstků do sbírky. Podle koncepce sbírkotvorné činnosti bude tedy MGP mít snahu získat i v roce 2021 zajímavé a pokud možno i vzácné předměty, které by sbírku MGP obohatily. Veškeré akvizice schválí Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost MGP, který bude počátkem roku jmenován ředitelkou organizace. Předměty pak budou zařazeny do příslušných podsbírek a budou řádně zaevidovány a zdokumentovány. Před uložením do depozitáře proběhne i jejich základní ošetření a konzervace. Akvizice podléhají také zápisu do Centrální evidence sbírek – vše podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, vyhlášky č. 275/2000 Sb. a Metodického pokynu MK ČR k provádění některých činností souvisejících s tvorbou sbírek, péčí o sbírky a vývozem sbírkových předmětů do zahraničí. Dle možností a potřeb bude také prováděna digitalizace sbírek. Každý z odborných pracovníků bude systematicky provádět výzkum sbírkových předmětů jemu svěřených a zpracovávat výsledky jak pro odbornou veřejnost, tak také popularizační formou pro laickou veřejnost. Odborní pracovníci budou pokračovat ve svých dlouhodobých výzkumech dle svého oboru, avšak také budou řešit výzkumy příležitostné – krátkodobé, dle potřeb organizace. Výstupy uvedených oblastí výzkumů odborní pracovníci budou prezentovat veřejnosti pomocí odborných nebo populárně naučných článků. MGP plánuje vydat muzejní časopis. Je tedy nasnadě, že toto je nejvhodnější platforma pro prezentaci výsledků výzkumů jednotlivých odborných pracovníků. MGP ale také plánuje prezentaci výzkumů či osvětu formou přednášek. Mezi způsoby prezentace výstupů výzkumů patří i uspořádání autorských výstav na dané téma. I s tímto odborní pracovníci v budoucnu počítají. Knihovna MGP plánuje v roce 2021 provádět rozšiřování knihovního fondu, katalogizaci přírůstků, doplňování elektronického zpracování katalogových záznamů a přípravu k publikování knihovního katalogu na webu organizace. Protože v příštím roce budou k dispozici nově vybavené depozitární prostory, bude probíhat přesun sbírkových předmětů tak, aby každý sbírkový předmět měl odpovídající uložení. V příštím roce bude nově vybaveno restaurátorské pracoviště a proběhne přesun pracovníků restaurátorko-konzervátorského oddělení do prostor nového depozitáře. Dojde tak ke zkvalitnění restaurátorských a konzervátorských zásahů na sbírkových předmětech. Výstavní činnost bude realizována v roce 2021 jak formou výpůjček, tak z vlastních sbírek MGP. Na výstavách budou prezentovány zajímavé a vzácné předměty, které návštěvníci buď vůbec, nebo dlouho nemohli

vidět. MGP plánuje reinstalaci expozice J. Wolkeru ve výstavním sále hlavní budovy. Na realizaci výše uvedeného se budou podílet postupně všichni pracovníci ÚOČ.

2.1 JEDNOTLIVÉ ODBORNÉ SPECIALIZACE ÚTVARU

2.1.1 Oddělení přírodních věd

2.1.1.1 Geologie

I. Vědecko-výzkumná a odborná činnost

1. Sedimenty mladších třetihor ve výplni karpatské předhlubně

Průběžné sledování stavu lokalit, sběry dokumentačního materiálu pro sestavení průvodce po geologických lokalitách **Prostějovska** – souhrn všech známých i nově popsaných lokalit - organogenní sedimenty s ústřicemi, hřebenatkami a dalšími měkkýši u **Otaslavic a Skalky** - organogenní sedimenty s ústřicemi, hřebenatkami a dalšími měkkýši u **Kelčic (Kelčice – Taliánka, Kelčice - Hájek)**- neogenní sedimenty s velkými mechovkami u **Přemyslovic**

- neogenní jíly s lasturami ústřic a korály u **Drysic a Lulče**

- pískovce a slepence s hřebenatkami a dalšími měkkýši u **Určic a Seloutek**.

2. Shrnutí podrobného výzkumu **lokality Ondratice (Kopaniny)** provedeného v měsících březen – květen 2020, zakreslení jednotlivých výchozů organogenních vápenců s faunou ústřic, hřebenatek a ježovek do podrobné mapy, fotodokumentace, zapsání nalezených vzorků do přírůstků.

3. Výzkum **fauny spodnokarbonských břidlic** na nově objevené lokalitě u **Otaslavic** - zatím nalezena fauna mlžů, goniatitů, ortocerů a ichnofosilií. Tyto nálezy budou využity na plánovanou výstavu o karbonu.

4. **Průběžné sledování nejvýznamnější geologické lokality Prostějovska – čelechovického devonu**

- zkameněliny korálů, stromatopor, měkkýšů, mechovek, trilobitů a další fauny v devonských vápencích Růžickova a Státního lomu.

5. Revize a fotodokumentace aktuálního stavu geologických lokalit různého stáří na Prostějovsku

Získané údaje budou zaznamenány do Katalogu geologických lokalit Prostějovska.

II. Práce se sbírkami

- inventarizace podsbírky Paleobotanika Pb 1 – Pb 349, 416 ks,
- systematické získávání předmětů do geologické sbírky MGP a to jednak vlastními sběry, dary, popř. koupí včetně všech souvisejících administrativních úkonů,
- účast v inventarizačních komisích při inventarizacích dalších muzejních podsbírek (dle ročního rozpisu),
- pravidelná kontrola uložení sbírkových předmětů,
- pravidelná kontrola sbírkových předmětů vystavených v geologické expozici,
- soupis všech sbírkových předmětů vystavených v geologické expozici „Kámen mluví aneb geologie Prostějovska“,
- soupis a číslování přírůstků (vzorky minerálů a hornin) získaných od dárců do geologické expozice, evidence přírůstků v I. a II. stupni v programu BACH,
- průběžné rozšiřování muzejní geologické sbírky vlastními sběry na lokalitách Prostějovska,
- soupis, číslování a ukládání přírůstků získaných terénními sběry do geologického depozitáře, evidence přírůstků v I. a II. stupni v programu BACH,
- přepis evidenčních karet jednotlivých podskupin geologické sbírky do programu BACH + tisk + zařazení do centrální evidence inventárních karet MGP,
- vyhledávání a příprava sbírkových předmětů z geologické sbírky pro zapůjčování k výstavním a studijním účelům a s tím spojená agenda (výpůjční smlouvy apod.),
- převzetí zoologické sbírky (recentní měkkýši – sbírka ing. Kavky) (dle požadavků vedení MGP),
- evidence náhodně v depozitáři nalezených entomologických krabic (6 ks) a jejich zařazení do některé zoologické podsbírky (spolupráce s RNDr. Aloisem Čelechovským – PřF UP Olomouc – určení materiálu), totéž je třeba udělat s nalezenou čelistí pilouna (pravděpodobně pochází z počátku muzejnictví v PV),

- úprava zápisu jednotlivých podsbírek (Paleozoologie, Paleobotanika, Petrografie, Mineralogie a Všeobecná geologie) do CES – sloučení všech podsbírek do podsbírky „Geologie“ – ve spolupráci s Mgr. V. Horákem (přehlášení do CES),
- sestavení kolekcí neevidovaných vzorků hornin a zkamenělin pro „školní geologické expozice“ – instalace podle požadavků ZŠ a SŠ,
- příprava geoparku v ZŠ Čelechovice na Hané (spolupráce se ZŠ a OÚ Čelechovice na Hané),
- kontrola stavu a průběžná údržba venkovní geologické expozice na Ekocentru Iris, Husovo nám., PV a úprava venkovní geologické expozice realizované v ZŠ Nezamyslice.

III. Publikační činnost

„**Přírodovědné studie Muzea Prostějovska**“ přírodovědný časopis vydávaný muzeem od roku 1998 vyšel naposledy v roce 2015. Bylo by žádoucí, aby se v roce 2021 obnovilo vydávání tohoto periodika, které je velmi přínosné jak pro odbornou, tak laickou veřejnost. Další plánovanou činností je publikování následujících příspěvků a článků:

- článek o unikátní lokalitě **silurských břidlic s graptolity u Stínavy** do časopisu **Vesmír**. Spolupráce: Mgr. T. Lehotský, Ph.D.,
- shrnutí podrobného výzkumu **lokality Ondratice (Kopaniny)** – článek pro regionální časopis, např. obnovené Přírodovědné studie MPP, popř. Zpravodaj muzea, Zprávy VMO, popř. Geologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku (PřF MU Brno),
- příspěvek o **zajímavých geologických lokalitách Dražanské vrchoviny** pro knihu připravovanou Občanským sdružením Bousín a Repechy,
- průběžné doplňování informací získaných geologickým výzkumem lokalit všech geologických útvarů Prostějovska do Katalogu geologických lokalit (náhrada za plánovaného Průvodce nejzajímavějšími geologickými lokalitami Prostějovska, který měl vyjít jako svazek 18 „Přírodovědných studií MPP“),
- informace o aktuálních akcích a výstavách v Radničních listech města Prostějova,
- členství v redakční radě Zpráv Vlastivědného muzea Olomouc,
- členka redakční rady muzejního časopisu MGP.

IV. Výstavní a expoziční činnost

I když by se mohlo zdát, že pracovníci odborných činností se vedle práce se sbírkami věnují jen badatelské a vědecké práci, do jejich náplň práce spadá i výstavní a expoziční činnost. Je to taková třesinka na dortu, když mohou výsledky své práce prezentovat veřejnosti. Pro rok 2021 plánujeme realizaci výstavy v prostorách muzea pod názvem **Karbon – pozdrav z prvohor** (pracovní název výstavy). Dále se budeme podílet na instalaci výstavy „**Sopky v geologické minulosti Moravy a Slezska**“ ve Vlastivědném muzeu Jesenicka a ve Vlastivědném muzeu Olomouc. Jedná se o autorskou výstavu realizovanou v prostějovském muzeu v roce 2013. V Regionálním muzeu v Dobromilicích plánujeme instalaci výstavy **Drahanská vrchovina**.

V roce 2020 byla v Kostelci na Hané po 15-ti letech znovu otevřena expozice P. Bezruče v tzv. Červeném domku. Venkovní prostor, který vznikl demolicí sousedního bílého domku a zahrady, se nabízí k realizaci venkovní přírodovědné a archeologické expozice, která by měla mapovat nedaleký Velký Kosíř, významné přírodovědné území.

V rámci dlouhodobé spolupráce s Cyrilometodějským gymnáziem v Prostějově plánujeme reinstalaci stávající geologické expozice v jejich prostorách v návaznosti na stavební úpravy.

2.1.1.2 Botanika

I. Péče o sbírky

Práce se sbírkami bude spočívat v nápravě všech nedostatků zjištěných při přebírací inventuře, která proběhla v roce 2020. Některé herbářové položky byly zničeny. V tomto případě bude herbářová položka nahrazena novým sběrem. Budou provedeny opravy veškerých chybných zápisů v databázi BACH. Nové přírůstky budou velmi sporadické.

II. Vědeckovýzkumná a odborná činnost

V roce 2021 proběhne výzkum rozšíření mechu rodu *ptilium crista-castrensis* na území prostějovského okresu. Tento výzkum proběhne v rámci spolupráce s Muzeem Beskyd ve Frýdku-Místku na základě výzvy tamní bryoložky RNDr. Jany Tkáčikové. Výzkum rozšíření tohoto lesního mechu by měl prokázat příčinu jeho současného úbytku.

III. Metodická, osvětová a jiná činnost

I v roce 2021 bude zajištěna případná spolupráce s institucemi, školami a soukromými badateli ve zpřístupňování naší sbírky pro badatelské účely. Botanička plánuje účast na odborných seminářích či výstavách z oboru botanika.

2.1.2 Oddělení humanitních věd

2.1.2.1 Archeologie

I. Práce se sbírkami

Systematické získávání předmětů do archeologické podsbírky bude realizováno, podle momentálních možností vlastním sběrem, darem, převodem či koupí. Evidence přírůstků bude dále postupovat zápisem v I a II stupni systematické evidence sbírkových předmětů. Do databázového systému BACH budou transkribovány inventární řady z nálezových zpráv oprávněných organizací (Ústav archeologické památkové péče Brno, Archeologické centrum Olomouc), které v následujícím roce předají nálezové celky do MGP. Vytisknuté inventární karty sbírkových předmětů archeologické podsbírky budou průběžně, spolu s příslušnými přírůstkovými čísly řazeny do centrální evidence inventárních karet MGP. Nadále bude probíhat zjišťování a oprava nesrovnalostí v evidenci sbírkových předmětů.

V novém depozitáři (Prostějov - Lidická) bude nadále prováděna aktualizace uložení nálezových celků. Pravidelnou kontrolou archeologického depozitáře v hlavní budově na nám. TGM a na ulici Lidická bude zjišťován stav sbírkových předmětů a to zejména z hlediska uložení, stavu a ochrany sbírkových předmětů, a to pravidelným sledováním hodnot teploty a relativní vzdušné vlhkosti v depozitářích.

Průběžně bude probíhat pravidelná kontrola sbírkových předmětů vystavených v expozici archeologie a proběhne kontrola stavu kopií a rekonstrukcí v expozici.

V roce 2021 proběhne plánovaná inventura 10 procent archeologické sbírky, podle místa uložení (nový depozitář):

uložení H/IV, H/V	1595 (počet položek v databázi)
uložení H/V	3301 (počet položek v databázi)
uložení H/VI	3655 (počet položek v databázi)

V roce 2021 bude potřeba přiřadit inventární čísla k výzkumům z dálnice D1 z katastru obce Vrchoslavice, Mořice. Jedná se celkem o 8551 položek v databázi.

Podle plánu spolupráce na fotografování sbírkových předmětů archeologické podsírkky s pracovníkem k tomuto účelu určeným.

Dle požadavku badatelů a příslušných institucí vyhledávání, příprava a zjišťování faktického stavu předmětů z archeologické podsírkky při zapůjčování k výstavním, studijním, dokumentačním a publikačním účelům. Vypracovávání potřebných dokumentů – výpůjčních smluv a dalších podkladů, potřebných k administraci tohoto procesu.

Účast v inventarizačních komisích podle plánu MGP při kontrole sbírkových fondů jednotlivých oborů v muzeu zastoupených.

Vybrané předměty z archeologické podsírkky budou navrženy ke konzervaci.

II. Vědecko-výzkumná a odborná činnost

- V rámci spolupráce s Archeologickým ústavem Akademie věd ČR, Brno vyplňování příslušných kritérií do Archeologické mapy ČR.
- Doplnění údajů o archeologických lokalitách do Státního archeologického seznamu vedeného u Národního památkového ústavu.
- Zpracovávání archivu nálezových zpráv MGP o archeologických nálezech a výzkumech z katastrů okresu Prostějov. Hlavně z hlediska označení dokumentů ze složek jednotlivých katastrů číselnou řadou, aby nemohlo dojít k záměně či ztrátě.
- Soustavný záměr z okruhu tematicky širokého a dlouhodobého úkolu Pravěké a středověké osídlení Prostějovska, jednotlivá dílčí témata budou volena pro kratší období nebo pro blíže vymezené území. Spojování jednotlivých starších sbírkových celků s amatérskými spolupracovníky a na základě tohoto propojení mapovat dějiny archeologického bádání na Prostějovsku.
- Pomocí preventivní detektorové archeologie podchylování jednotlivých amatérských spolupracovníků na bázi preventivních detektorových průzkumů - spolupráce

s Ústavem archeologické památkové péče Brno, v.v.i., pracovištěm Prostějov (Mgr. Fojtík), Zlín (Mgr. Popelka) a Brno (Mgr. Čižmář).

- Průběžná fotografická dokumentace archeologických lokalit na Prostějovsku v terénních situacích.
- Spolupráce s univerzitami a dalšími vědeckými pracovišti v rámci přípravy nálezových celků, zpráv o nálezu či regionální literatury k jednotlivým tématům či daným lokalitám.
- Poskytování konzultací k archeologickým lokalitám a sbírkovým předmětům z archivu a sbírek Muzea a galerie Prostějově.

III. Prezentační činnost

- Uveřejňování výsledků ze zpracovaných souborů ze sbírek MGP nebo témat s regionální tematikou, týkající se pravěkého až novověkého osídlení.
- Obnovit a doplnit dokumentaci, fotografie a to především z nejnovějších výzkumů do digitální prezentace na PC v expozici ve spolupráci s Ústavem archeologické památkové péče.
- Dle momentálních požadavků vypracovávání populárně – naučných a informačních článků do celostátního a regionálního tisku a časopisů a na web muzea, k výstavám, akcím, sbírkám, vědeckovýzkumné činnosti, výročí atd.
- Příprava příspěvků do publikací vydávaných občanským sdružením Bousín-Repechy. Hlavním tématem těchto publikací je oblast Dražanské vrchoviny - historie, příroda atd. Aktualizace doprovodného programu a aktivit v expozici archeologie ve spolupráci s muzejním edukátorem.

IV. Metodická, osvětová a jiná činnost

- Spolupráce s institucemi a soukromými badateli dle potřeby a požadavků, poradenství, příprava materiálů, řešerše, poskytování informací.
- Konzultace pro studenty ZŠ, SŠ a VŠ.
- Účast na vybraných konferencích a seminářích pořádaných odbornými institucemi na téma archeologické památkové péče, muzejnictví či v rámci odborných témat o pravěkých, středověkých a novověkých dějinách hmotné kultury.

- Účast na odborných archeologických komisích, které prezentují výsledky záchranných, badatelských či zjišťovacích archeologických výzkumů.
- Účast na vícedenním semináři, který pořádá Oborová komise muzejních archeologů při Asociaci muzeí a galerií České republiky.
- Účast na odborném semináři Přehledy výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2019 a 2020 v Brně, kde jsou prezentovány nejnovější výsledky z archeologických výzkumů a vědeckých záměrů prezentovaných oprávněnými institucemi k provádění archeologických výzkumů.
- Jako organizace členství v České archeologické společnosti se sídlem v Praze, sdružující zájemce o archeologii pravěku, klasického starověku, středověku i novověku.
- Členství v Středomoravské regionální archeologické komisi a pořádání výjezdního zasedání v muzeu.
- Vypracovávání odborných vyjádření k plánovaným stavebním činnostem z hlediska možného zásahu do území s archeologickými nálezy dle zákona o státní památkové péči 20/1987 Sb., v platném znění.

V. Výstavní činnost

Bude realizována přesunutá výstava z roku 2020 „Starší doba železná v srdci Hané“ s přesahem na širší okolí Olomoucka ve spolupráci s Ústavem archeologické památkové péče Brno (PhDr. Pavel Fojtík) a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci (Mgr. Martin Golec, Ph.D.) a Karlovou univerzitou v Praze (Mgr. Z. Mírová).

Návštěvníkům se pokusíme přiblížit toto období našich dějin a to nejen pomocí nových výsledků z archeologických výzkumů, ale i s ohledem na starší významné lokality, které jsou z výše vytyčené oblasti známy. Téma je atraktivní hlavně z hlediska nových závěrů získaných na základě nejnovějších archeologických výzkumů, které staví region do centra platěnické kultury na Moravě. Za poslední léta se na Prostějovsku podařilo objevit významné pohřební a sídlištní areály, které řadí náš region do popředí dějin tohoto období na Moravě. K výstavě bude připraven i doprovodný program pro školy a tematická přednáška pro veřejnost. V prodeji bude publikace shrnující dané téma.

Dále plánujeme přípravy expozic a krátkodobých výstav pro obce a další organizace dle momentálních požadavků.

2.1.2.2 Etnografie

Etnografická sbírka neměla v uplynulém roce štěstí na svého správce, a tak se práce s ní omezila jen na nutnou inventarizaci. V druhé polovině minulého roku, po nástupu nového etnografa pana Žůrka, byla zahájena předávací inventura, kdy se nový správce postupně seznamuje s celkovou sbírkou, což je časově velmi náročné. Sbírka je totiž velmi rozsáhlá. Předměty kontroluje, popisuje, seznamuje se s jejím obsahem i stavem a v této činnosti bude pokračovat i v roce 2021.

I. Péče o sbírky

- evidence přírůstků v I. a II. stupni v programu BACH, zapisování karet v elektronické podobě,
- uložení sbírky textilu na nové místo (zajištění vhodného uložení po vystěhování předmětů sbírky VI a Na), spojené s jejich ošetřením a případným restaurováním poškozených kusů,
- ošetření a přemístění sbírky Na a VI z prostoru Nového depa do jeho nové přístavby (spolupráce s konzervátory),
- kvalitní a správné uložení krojových součástí – zástěry, sukně, rukávce, kordulky, vesty, kabátky – do textilních obalů k zavěšení na ramínka,
- dokončení předávací fyzické inventury sbírek etnografie (Va, Vb, Vc, Vd, Ve, Vf, Vh, Vj), provedení zápisů zjištěných skutečností do evidenčních karet a programu BACH,
- výběr sbírkových předmětů k restaurátorskému ošetření,
- zpracování sbírek krojového textilu (rozčlenění podle regionální příslušnosti, případné určení datace – konzultace s kolegy z jiných muzeí, atd.). Zapsání získaných údajů do katalogu,
- vyhodnocení kvality sbírky textilií pro případnou výstavu,
- příprava zamýšlené výstavy etnografie. Sestavení libreta (návrh zaměření, možnosti restaurování a přípravy vybraných sbírkových předmětů pro daný účel),

- získání nových sbírkových předmětů (vlastní sběr, dary, nákup) a provedení jejich zapsání do evidence přírůstků,
- vedení evidence smluv a zápůjček,
- další práce se sbírkami: korektury karet muzejní evidence sbírkových předmětů; přepisování papírových karet fondu LP do počítače a doplňování údajů v kartách v programu BACH; tisk karet kvůli archivaci; doplňování údajů o sbírkách do CES ve spolupráci s Mgr. V. Horákem; výběr předmětů k digitalizaci ve spolupráci s O. Kosíkovou, K. Znojilovou a V. Horákem.

II. Vědecko-výzkumná a odborná činnost

Pozůstalost Jana Zbořila a Xavery Běhálkové ve sbírkách Muzea a galerie v Prostějově

Zpracování etnografických sbírek J. Zbořila a F. X. Běhálkové – vytvoření soupisu sbírkových předmětů dle aktuálního stavu, srovnání se zápisy z let 1959, respektive 1907.

Zpracování sbírkových předmětů (převážně písemností) z pozůstalosti J. Zbořila a F. X. Běhálkové – aktualizace seznamu, roztrídění dle obsahu a náplně.

Vyhodnocení sbírek a písemností k jejich dalšímu použití v oblasti muzejnictví, vědecké a badatelské činnosti.

Získané poznatky a informace doplnit o další možná fakta (návštěva pozůstalých po J. Zbořilovi v Lešanech, školního archivu v Tlumačově) a zveřejnit je v odborných časopisech a zpravodajích.

III. Prezentační činnost

- průběžně informovat o výsledcích badatelské činnosti v muzejních zpravodajích,
- vydání samostatných tiskovin o osobnostech J. Zbořila a F. X. Běhálkové a jejich práci na poli etnografie a národopisu,
- aktivní spolupráce při vydávání muzejního zpravodaje (člen redakční rady časopisu).

IV. Metodická, osvětová a jiná činnost

- spolupráce s institucemi, školami a soukromými badateli, odborné poradenství, příprava materiálů pro badatele z řad odborné i laické veřejnosti, rešerše textů (ročníkové a diplomové práce studentů odborných škol), poskytování informací,
- lektorská činnost v muzeu,
- spolupráce s muzejními edukátory,
- konzultace pro studenty SŠ a VŠ,
- účast na odborných seminářích a konferencích a výstavách, spolupráce s jinými odbornými institucemi.

V. Výstavní činnost

- příprava výstavy z etnografické sbírky Muzea a galerie v Prostějově (po převzetí etnografické sbírky a jejího vyhodnocení k možnosti použití pro vystavení),
- příprava výstavy „Slaměné Vánoce“ (prosinec 2021),

Spolupráce na muzejních výstavách s jinými kurátory dle potřeby.

2.1.2.3 Historie

I. Péče o sbírky

Protože obor historie zahrnuje několik podsbírek a podsběrka historická dokonce více skupin, které spravuje několik kurátorů, lze některé činnosti při péči o sbírky charakterizovat souhrnně pro celý obor. Sem patří akvizice sbírkových předmětů a doplňování sbírkového fondu jednotlivých podsbírek: Historická, Fotografie, videozáznamy a jiná média, Další – Literární památky, Písemnosti a tisky, Uměleckoprůmyslové práce a Výtvarného umění. Další nezbytnou činností je evidence nových přírůstků v I. a II. stupni evidence v programu BACH, tisk evidenčních karet a jejich následná archivace. V rámci desetileté inventarizační lhůty proběhne inventura podsběrky Další – Literární památky, skupina Petr Bezruč – korespondence (825 ks)

a Jiří Wolker – výstřižky (1604 ks) – *Mgr. F. Gregor*. Proběhne také inventura podsbírk Výtvarného umění, skupiny Oa (769 kat. č.) , Of (48 kat. č.) a Kg (240 kat. č.) – *Bc. J. Vybíralová Gajdošíková*. V inventarizačních komisích bude zapojeno více pracovníků. Je počítáno s digitalizací nových přírůstků a dalších předmětů dle plánu digitalizace. Protože bude nově vybavená nová přístavba depozitáře, bude zahájen přesun sbírek, na kterém se budou podílet jak jednotliví kurátoři, tak také konzervátoři.

Další záležitosti práce se sbírkami jsou individuální. Bude i nadále zpracovávána chronologická evidence sbírkových předmětů MGP. Tyto údaje pak budou použity jako podklad pro CES, které budou zaslány na MK ČR. I v roce 2021 je plánováno pokračovat v katalogizaci sbírkových předmětů, které byly vráceny z MZM Brno v podsбірce Numismatická. Protože se stále nepodařilo napravit destruktivní instalace numismatického materiálu v archeologické expozici, je tato záležitost posunuta na další rok. Bude i nadále poskytována metodická činnost pro ostatní kurátory jednotlivých podsbírek v oblasti katalogizace sbírkových předmětů. Bude probíhat namátková kontrola stavu svěřených sbírkových předmětů a případné řešení restaurátorských či konzervačních zásahů ve spolupráci s restaurátory. (*Mgr. V. Horák*)

Nezpracované písemnosti s tematikou Petr Bezruč a Kostelec na Hané bude nutné přesunout z „nultého skladu“ a uložit do prostor s příznivějšími klimatickými podmínkami. Proběhne dokumentace a popis nezpracovaného fotografického materiálu s tematikou uměleckých a politických výstav realizovaných ve výstavních sálech prostějovského muzea v 70. a 80. letech 20. století. Bude nutné označit 2.223 kusů dokumentů z fondu Soupis památek Zdeny Wolkerové přidělenými inventárními čísly. (*Mgr. F. Gregor*)

Rok 2021 si vyžádá dle možností nové uložení sbírky plakátů (zajištění vhodného uložení), spojené s jejich ošetřením a případným restaurováním poškozených kusů (spolupráce s restaurátorkou a konzervátorkou), možná spolupráce s restaurátorem papíru – v návaznosti na inventuru z roku 2019 – pokračování. Proběhnou práce na uspořádání sbírky ex libris a grafické sbírky a sbírky kreseb – rozřazení do menších celků, uložení do nekyselých papírů a vhodných obalů. Dle možností budou vyklizeny a odvezeny zbytky sbírky Oa z černého depa a uloženy v novém depozitáři, což si možná vyžádá případná konzervátorská ošetření - dle možností a prostoru na novém depozitáři. Bude nutné uložit a uspořádat sbírky obrazů v novém depozitáři, proběhne výběr obrazů na restaurování, spolupráce s restaurátorkou (případně s restaurátorskou školou v Brně) – uložení dle témat a technik, nutnost lepšího uložení velkých

formátů v návaznosti na přístavbu ND. Skupina podmaleb na skle si v rámci připravované výstavy vyžaduje zpracování (datace, případné určení autorství, konzultace s kolegy z jiných muzeí apod.) a pokračování v restaurování sbírky. Mělo by také dojít k novému uložení v uzamykatelném prostoru. Ke zmíněné výstavě bude případně zpracován katalog. Pokračování v postupné celkové konzervaci sbírky hodin – vzešlé z inventury hodin v roce 2018. Dojde k přesunu velkých stojacích hodin z nevyhovujících klimatických podmínek z depa železa, ošetření a konzervaci. To by se mělo týkat i celé skupiny železa – pokračování z roku 2020. Sbírkou plastik čeká kontrola stavu, odplísňování, případný přesun při nezlepšení klimatických podmínek. Během roku bude zajištěno restaurování a konzervace dílčích sb. předmětů sbírek výtvarného umění a uměleckořemeslných prací. (Bc. J. Vybíralová Gajdošíková)

II. Odborná a metodická činnost

Jednotliví odborní pracovníci budou k dispozici průběžně po celý rok pro badatelské dotazy, případně pro metodické vedení studentských odborných prací. Badatelům rovněž umožní zpřístupnění sbírkových předmětů. Každý odborný pracovník má výzkumné projekty, které zpracovává.

1. Zpracování numismatické podsbírk

Zkatalogizování a odborné zpracování numismatické podsbírk MGP jako celek. Výstup tohoto záměru bude publikován v odborném periodiku a bude použit k přípravě výstavy s numismatickou tematikou.

Garant: Mgr. V. Horák

2. Historie obce Klenovice na Hané

Dokončení publikace k historii obce.

Garant: Mgr. V. Horák

3. Hrdelní soudnictví v Prostějově v raném novověku

V souvislosti s nálezem základového kříže šibenice na nám. T. G. Masaryka učiněným při rekonstrukci náměstí je třeba tento nástroj hrdelního práva řádně zasadit do souvislostí a správně interpretovat jeho existenci. Archeologickou část garantuje PhDr. Pavel Fojtík

z ÚAPP Brno, pracoviště Prostějov. Spolupráce Mgr. V. Horák.

4. Výzkum životních osudů příslušníků přerovské odbojářské rodiny Lančíkových

Jaroslav Lančík vzpomínka k 80. výročí jeho úmrtí (1911 - 1941)

Garant: Mgr. F. Gregor

5. Výzkum k muzejní výstavě „Návštěvy T. G. Masaryka v Hanáckém Jeruzalémě“

Garant: Mgr. F. Gregor

6. Architektura Prostějova a Prostějovska a její proměny

Shromažďování literatury, poznatků, pramenů, zajišťování fotografické dokumentace staveb ve městě Prostějově a okolí i na venkově a jejich změn a proměn. (okresní archiv, archiv Magistrátu, terénní práce atd.).

Garant: Bc. J. Vybíralová Gajdošíková

7. Plastika ve 20. století na území města Prostějova (případně okresu Prostějov)

Dokumentace volné plastiky v exteriéru, i plastických (sochařských) děl v interiérech ve městě Prostějov pocházejících z 20. století.

Garant: Bc. J. Vybíralová Gajdošíková

8. Sbírka podmaleb na skle

Zpracování, datace, autorství zařazení do souvislostí – výstava, případně katalog sbírky.

Garant: Bc. J. Vybíralová Gajdošíková

III. Prezentační činnost

a) expoziční a výstavní činnost

Výstava **Moc a peníze**. Výstava středověkých platidel ze sbírek MGP. Navazuje na výstavu Peníze císařů a králů jednoho rodu, která byla prezentována v Muzeu Prostějovska v Prostějově v roce 2012. Tentokrát budou představeny platidla ze staršího období. (autor Mgr. V. Horák)

Výstava **Návštěvy T. G. Masaryka v Hanáckém Jeruzalémě**. Jedná se o spojení židovské tematiky společně s tematikou regionální. Obecně je problematika Židů v Prostějově populární a má zde své místo. (autor Mgr. F. Gregor)

Výstava **Podmalby na skle**. Prezentace významné a poutavé skupiny předmětů ze sbírky MGP. (autor Bc. J. Vybíralová Gajdošíková a O. Kosíková)

b) Ediční a publikační činnost

Publikování výsledků bádání v oblasti hrdelního soudnictví v Prostějově. (Mgr. V. Horák ve spolupráci s PhDr. P. Fojtíkem, PhDr. M. Kokojanovou)

Publikování výstupu ze zpracování numismatické podsbírky MGP. (Mgr. V. Horák)

Publikování článků k výročím významných osobností v regionálním tisku. (Mgr. V. Horák)

Příprava nejenom odborných a populárně naučných textů do časopisů (např. informační brožury vydané k příležitosti každoročního čtení jmen obětí holokaustu Jom ha-šoa) nebo sborníku (Sborník přerovského archivu), ale také kratších příspěvků do regionálního tisku (Radniční listy) k výstavám. (Mgr. F. Gregor)

Studium pramenů a prezentace dílčích výsledků do Sborníku Přerovského archivu o životních osudech příslušníků odbojářské rodiny Lančických. (Mgr. F. Gregor)

Publikování dílčích závěrů výsledků badatelské činnosti. (Bc. J. Vybíralová Gajdošíková)

2.1.3 Oddělení restaurátorsko-konzervátorské

Práce restaurátorů a konzervátorů spočívá v úzké spolupráci s odbornými pracovníky a kurátory výstav i sbírek obecně. Proto i v roce 2021 budou spolupracovat na přípravách výstav formou konzervace, případně restaurování připravovaných exponátů. Podílí se také při samotné instalaci na aranžování exponátů. Jejich práce je však potřebná i u deinstalací výstav. Ve spolupráci s kurátory sbírek budou i nadále pokračovat v preventivních zásazích na sbírkových předmětech, případně na odstranění havarijního stavu sbírkových předmětů tak, aby nedošlo k jejich degradaci nebo dokonce úplnému zničení. Již v roce 2019 započalo restaurování lidových podmaleb na skle (O. Kosíková). Tato skupina sbírkových předmětů (díky křehkosti materiálu) byla v poměrně špatném stavu. V roce 2021 toto úsilí završeno a návštěvníci MGP budou moci obdivovat práci našich předků i zaměstnanců MGP. V rámci

zajištění dostatečné ochrany sbírkových předmětů také průběžně kontrolují klimatické podmínky v depozitářích i ve výstavních sálech. Bohužel v určitých případech není možné zajistit stabilní klimatické podmínky – zejména vlivem nepříznivých dispozic depozitářů. Tyto stavy se průběžně zaznamenávají a analyzují. I v následujícím roce by tedy mělo dojít ke zkvalitňování depozitárních prostor a klimatických podmínek v nich. Jak už bylo uvedeno, v roce 2021 započne stěhování sbírkových předmětů do nové přístavby depozitáře. Zde bude třeba provést důkladnou prohlídku a případné ošetření každého stěhovaného předmětu, aby nebyli do nových prostor zavlečeni případní škůdci. Pracovníci tohoto pracoviště v neposlední řadě také budou i nadále zajišťovat zveřejňování propagačních materiálů v papírové formě.

2.1.4 Knihovna

Prioritou práce na rok 2021 je dokončení automatizace knihovního fondu pomocí knihovního systému Clavius. S tím je spojena katalogizace – vytváření záznamů a jejich aktualizace a oprava vložených záznamů z programu BACH, aby splňovaly standardy dle pravidel. Další činností je akvizice – sledování knižního trhu, pravidelné vyhledávání a doplňování fondu odbornou literaturou s ohledem na funkce a zaměření knihovny (podle oborů pracovníků a požadavků badatelů) regionálními publikacemi, periodiky a publikacemi vlastní produkce. Následná katalogizace těchto publikací, vedení záznamů přírůstků a úbytků. Hlavní součástí práce s knihovním fondem je poskytování knihovnických a informačních služeb odborným pracovníkům muzea a prezenčních, badatelských, studijních a reprografických služeb veřejnosti, zpřístupnění informací ze všech dostupných zdrojů. Práce knihovníka dále zahrnuje evidenci čtenářů a výpůjček, pravidelnou revizi knihovního fondu dle zákona o knihovnách, meziknihovní výpůjční službu, výměnu publikací s ostatními knihovnami, povinné výtisky, nabídkovou povinnost a kontrolu vhodných podmínek uložení a ošetření knihovních dokumentů. Velký důraz klademe na péči o historický fond a kramářské tisky – pravidelná kontrola podmínek uložení a správné ošetření (měření vlhkosti a teploty). V příštím roce plánujeme zpracování soupisu kramářských tisků a historického fondu do elektronické podoby. Soupisy jsou vedeny pouze v písemné podobě (kramářské písň 2363ks, historický fond 1650ks).

3. ÚTVAR VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

Se začátkem roku 2020 vznikne sloučením astronomického odd. a odd. muzejní edukace nově útvar vnějších vztahů. Tento útvar bude od počátku roku 2021 obohacen o pracovnice na pozici zřízenec v kulturním zařízení a pracovníka vnějších vztahů, kterému bude „velet“ nová vedoucí. K tomuto kroku jsme přistoupili zejména z důvodu toho, že všichni pracovníci na tomto útvaru mají společnou cílovou skupinu – návštěvníka. Vzhledem k tomu, že muzeum sídlí na hlavním náměstí města a o víkendu není jiné kulturní zařízení ani informační centrum města Prostějova otevřeno, chceme tímto novým pracovníkem docílit toho, abychom mohli poskytovat kvalifikované informace nejen o službách a nabídce naší organizace, ale současně poskytovat i základní informace o městě a regionu.

3.1 Expoziční a výstavní činnost

Expoziční a výstavní činnost je realizována ve dvou budovách Muzea a galerie v Prostějově. V první, bývalé renesanční radnici na centrálním náměstí, je větší plocha věnována stálým expozicím a je zde možnost navštívit celkem 7 prezentací, které reflektují sbírkový fond MGP. Návštěvník najde v prvním patře muzea expozici geologie „*Kámen mluví*“, archeologie „*Za tajemstvím střepu – pravěké dějiny Prostějovska*“, etnografie „*Hanácká světnice*“ a historie „*V bezpečí pevných zdí – jistota, právo a bohatství*“. Ve druhém patře je umístěna expozice věnovaná básníkovi Jiřímu Wolkerovi „*Lidé lidem dveře otvírají*“ a expozice „*Hodiny a hodinky*“. Zbývající plocha je ponechána pro krátkodobé výstavy, které se obměňují většinou v intervalu dvou až tří měsíců a přinášejí MGP nezanedbatelnou část návštěvnosti. Výstavní sály disponují značným komfortem, především svou velikostí a stropními světlíky. Je možné je ponechat v celku pro jeden velký projekt nebo rozdělit na několik menších výstav.

Ve druhé muzejní budově, kterou je Galerie Špalíček v Uprkově ulici, jsou výstavní prostory nabízející komorní atmosféru pro realizaci výstav fotografií, kreseb, grafiky i drobnějších materiálových prezentací.

3.1.1 Výstavní činnost

Pro rok 2021 byl výstavní plán sestaven tak, aby byly výstavy vyvážené a na své si přišel jak návštěvník s oblibou předmětových výstav, tak milovník výtvarného umění.

Výstavní plán na rok 2021

Hlavní budova - muzeum

do 21. 2.	Jaroslav Franc: Krajina i příběh - 2 sály (K. Husaříková)
do 17. 2.	Cesty do pravěku aneb ve stopách Zdeňka Buriana – 2 sály (V. Jašková)
25. 2. - 23. 5.	Nálada prchavých okamžiků – 4 sály (K. Husaříková)
3. 6. – 5. 9.	Jan Saudek - 3 sály (K. Husaříková)
8. 6. – 5. 9.	60 let hvězdárny v Prostějově – 1 sál (I. Fréharová, J. Kučera)
9. 9. – 5. 12.	Moc a peníze – 1 menší pravý sál (V. Horák)
16. 9. – 5. 12.	Zdeněk Miler dětem - 1 velký pravý sál (K. Husaříková)
23. 9. – 5. 12.	Karbon – pozdrav z prvohor – 2 levé sály (V. Jašková)
9. 12. – 21. 3. 2022	Jiří Brázda – obrazy, kresby, grafika - 2 pravé sály (K. Husaříková)
16. 12. – 21. 3. 2022	Podmalby na skle - 2 levé sály (J. Vybíralová, O. Kosíková)

Galerie Špalíček

do 24. 1.	Betlémy z papíru – (Z. Žůrek)
28. 1. – 21. 3.	Jak chtěl změnit svět + J. A. Komenský v umění – 3 sály ve Špalíčku (K. Husaříková)
1. 4. – 27. 6.	Starší doba železná v srdci Hané (B. Veselá, UAP)
1. 7. – 22. 8.	výstava 601. skupiny speciálních sil generála Moravce
2. 9. – 14. 11.	Masarykovy návštěvy v Hanáckém Jeruzalémě (F. Gregor)
25. 11. – 30. 1. 2022	Betlémy (Z. Žůrek)

3.1.2 Expoziční činnost

Již v delším časovém horizontu je plánováno vytvoření „variabilní expozice“ s cílem prezentovat významné osobnosti města a celého regionu. Tato expozice by zahrnovala reprezentanty různých oborů od vědy, přes malířství, sochařství až po sport. Namátkou lze jmenovat tyto příklady: světoznámý vynálezce kontaktních čoček Otto Wichterle a jeho sestra Hana Wichterlová – první dáma českého moderního sochařství a další podnikatelské aktivity rodiny Wichterlových. Dalším představitelem je významný architekt Jan Kotěra, (Národní dům v Prostějově jako vrcholné dílo české secese, dominanta města a národní kulturní památka ČR). Přípomínka bude věnována i židovskému továrníkovi a donátorovi B. Winterovi.

Ze zcela jiného oboru, v Prostějově ale velmi dominantního, je vytvoření expozice věnované úspěšným sportovcům (např. P. Kvitová, T. Berdych, R. Štěpánek). Do budoucna se nabízí nepřeberné množství osobností, kterým bychom tuto expozici mohli věnovat a tak ji obměňovat.

Zcela specifickým záměrem je vybudování komplexní expozice věnované prostějovským Židům a jejich nezastupitelné roli v historii města. Pro tento účel se naskýtá jako nejvhodnější prostor budova špalíčku.

3.2 Prezentační činnost

Prezentace naší organizace je nedílnou součástí úspěšnosti výstav a odvíjí se od její kvality i kvantita návštěvníků. Protože máme za sebou rok, kdy díky pandemii byly všechny výstavní prostory pro návštěvníky téměř 5 měsíců uzavřeny, cítíme velkou potřebu více než kdy předtím, prezentovat naši organizaci více na sociálních sítích a hledat takové nástroje a prostředky, abychom návštěvníky a zejména školy přilákali zpět do našich prostor. Víme, že to nebude snadné a proto jsme také posílili oddělení o pracovníka vnějších vztahů a současně vytvořili pozici tiskové mluvčí a marketingové pracovnice. Dále se budeme prezentovat prostřednictvím Radničních listů, Krajánku, Kalendária Asociace muzeí a galerií. Využijeme možnosti prostřednictvím místních periodik a regionální televize ZZIP a TV Morava. Chceme i v roce 2021 navázat na dobrou zkušenost z předchozích let a zprostředkovávat zájemcům přednášky

na různá témata, provádět komentované prohlídky k výstavám a pokusíme se o obnovu muzejních podvečerů.

3.3 Edukační činnost

Edukační činnost v roce 2020 výrazně ovlivnila koronavirová krize. V roce 2021 bude nutné oživit spolupráci škol a učitelů s Muzeem a galerií v Prostějově. Je možné, že vývoj pandemické krize bude v příštím roce pokračovat a to by ovlivnilo také fungování kulturních institucí.

Školy, které se chystají navštívit muzeum, si vyberou z nabídky programů, která je jim zasílána na email a mohou ji nalézt na webových stránkách Muzea a galerie v Prostějově. Po krátké telefonické konzultaci, nebo emailové dohodě je škole a třídě program časově upraven na míru, případně jsou do programu zahrnuta další přání školy. Přihlédnutí k rámcovým vzdělávacím programům při tvorbě programu může být pro školy rámcová orientace, k jaké výuce předmětů mohou různé programy využít. V muzeu tak mohou učitelé oživit a doplnit svoji výuku.

Programy v muzeu vznikají v návaznosti na expozice a na základě výstavního plánu na příští rok. Programy k výstavám, které jsou časově omezeny, mohou školy využít k dalšímu obohacení a rozšíření výuky.

Používání interaktivních prvků se stalo součástí programů pro školy a je vítaným oživením muzejního prostoru. Pro žáky se tímto způsobem může stát muzeum živou a zajímavou institucí, která upoutá jejich pozornost i mimo školní program. Je to cesta, jak vzbudit zájem mládeže o kulturní dění v jejich městě.

Edukační činnost v muzeu navazuje také na přípravu výstav a expozic s odbornými pracovníky. Tato spolupráce a konzultace je nutná také při tvorbě edukačních programů pro školy a může být navázána i s edukátory nebo odbornými pracovníky z jiných krajských institucí.

Důležitou součástí je další vzdělávání edukátora na seminářích a workshopech, které pomáhají rozvíjet znalosti a dovednosti. Poznatky jsou využívány pro obohacení a zkvalitňování programů.

V roce 2020 jsme zahájili pořádání nové aktivity „Kreativní odpoledne“, které probíhá každé druhé úterý v měsíci jak pro širokou veřejnost, tak pro rodiče s dětmi, s ohledem na obsah a zaměření. Kreativní odpoledne je koncipováno jako přiblížení práce muzejníků a seznámení široké veřejnosti s činnostmi, které nejsou na první pohled patrné a viditelné. Součástí je kreativní tvorba na zvolené téma. Tradice těchto „úterků“ se teprve vytváří, ale do budoucna přináší další možnosti jak rozšířit počet aktivit a stálých návštěvníků.

I v příštím roce plánujeme uspořádání Jom – ha – šoa v návaznosti na dva uplynulé ročníky.

Lektorská činnost v muzeu a galerii

- 1) Příprava podkladů a realizace programů pro děti a mládež v závislosti na realizovaných výstavách, prázdninové programy, stálé programy:
  - Jak se dělá muzeum
  - Procházka městem
  - Bývalé židovské město
  - Putování pravěkem
  - Máš čas?
  - Dějiny Země zapsané v kameni
- 2) Spuštění dvou nových stálých programů pro školy:
  - Program o umění
  - Historie Prostějova
- 3) Tvorba nových stálých programů pro školy.
- 4) Spolupráce s odbornými pracovníky muzea na tvorbě a koncepci výstav a stálých expozic v návaznosti na lektorskou činnost.
  - V roce 2021 by měla proběhnout výstava Starší doba železná v srdci Hané, ke které vznikne program pro školy.
- 5) Spolupráce s institucemi, školami dle potřeby a požadavků, příprava materiálů pro ně.
- 6) Návrh a realizace odborných přednášek a besed, popř. dalších muzejních akcí v návaznosti na plán výstav v roce 2021.
- 7) Metodické návštěvy muzeí a galerií, konzultace společné problematiky.

- 8) Pořádání kreativních odpolední v závislosti na výstavním plánu, stálých expozicích či aktuálních tématech.
- 9) Spolupráce na Muzejní noci dle zvoleného tématu a výstavního plánu.
- 10) Organizace Jom – ha – šoa bude v příštím roce Muzeum a galerie v Prostějově pořádat již potřetí.
- 11) Účast na seminářích odborných komisí AMG.
- 12) Odborné vzdělávání pracovníků – konference, semináře, odborné přednášky podle aktuálního programu.
- 13) Komunikace s odbornými pracovníky z jiných institucí, konzultace a spolupráce společné problematiky edukace v muzeích, nebo galeriích.

3.4 Astronomické oddělení

Hvězdárna Prostějov, jako jedno z oddělení útvaru vnějších vztahů, bude i nadále samostatným oddělením, které se zcela vymyká náplni práce Muzea a galerie v Prostějově. V roce 2021 budou na její půdě pracovat celkem 3 zaměstnanci, z toho dva na plný úvazek a jeden jako externí pracovník. K tomuto kroku jsme přistoupili po odchodu dlouholetého astronoma, pana Tylšara a se záměrem ponechat posílení personálu v návaznosti na náročnost směn, zejména ve večerních hodinách. Pro rok 2021 plánujeme několik změn. Z dlouhodobých statistik vyplývá, že úterní pozorování není ze strany návštěvníků využíváno, proto bude zrušeno a nahrazeno víkendovým pozorováním každou sobotu v lichém týdnu v roce. Stručně řečeno, jednou za 14 dní je možné přijít na večerní pozorování i v sobotu. Další změny se dotknou také zájmových kroužků na hvězdárně. Dosud byly děti a ostatní zájemci odkázáni pouze na přednáškový sál a pozorovatelnu. Od ledna 2021 však pro ně připravujeme i malou učebnu v suterénu budovy, která bude sloužit především pro různé pokusy a manuální tvoření. Učebna se tedy do konce roku 2020 nachystá, vymaluje a vybaví tak, aby lektorovi i jeho žákům umožnila i praktickou výuku v oboru optiky, fyziky, případně výtvarných a modelářských aktivit.

Hvězdárna bude také v roce 2021 slavit – 12. dubna 1961 tomu bude již 60 let, kdy se zde poprvé otevřely brány veřejnosti. Datum to není náhodné, v tento den totiž odstartovala raketa Vostok 1 z kazašského kosmodromu Bajkonur a na palubě lodi neseděl nikdo jiný, než Jurij

Gagarin. Pracovníci hvězdárny se proto rozhodli uspořádat výstavu k oslavám tohoto významného výročí. Výstava bude uskutečněna v hlavní budově Muzea na náměstí T. G. Masaryka a potrvá od června do září 2021. Cílem výstavy bude vynést na světlo světa fotografie z archivu, historické meteorologické přístroje používané na hvězdárně v letech 1973 – 2010, staré dokumenty, astronomické a meteorologické deníky a jiné poklady, které útroby hvězdárny ukrývají.

I. Pořady pro mateřské školky a školy

Většina návštěvníků z řad vzdělávacích institucí jsou mateřské školky z Prostějova a okolí. Pro ně máme v nabídce opravdu široké portfolio pořadů a pohádek s astronomickou tematikou. Pohádky jsou promítány s ohledem na roční období, viditelnost planet či souhvězdí a jsou koncipovány tak, aby se alespoň po dobu jednoho až dvou let neopakovaly.

Pro nižší i vyšší ročníky základních škol máme v nabídce desítku programů z oboru optiky, kosmologie a obecné astronomie. Svým obsahem děti dokáží zaujmout a pedagogy doplnit ve výuce. Velkým lákadlem je pak pořad 3D Sluneční soustava, která díky speciálnímu polarizačnímu filtru a brýlím promítá objekty na plátně trojrozměrně.

Vzhledem k požadavkům na odbornost máme jen omezenou nabídku pro střední školy a odborná učiliště. V nabídce máme nyní čtyři pořady zaměřené především na optiku a kosmologii. V budoucnu se ale chceme zamyslet nad cestou zvaných přednášejících z řad vysokoškolských pedagogů či jiných odborníků.

II. Pravidelná pozorování pro veřejnost

Jednou z hlavních činností hvězdárny je i ona popularizace vědy, zprostředkování lidem z řad veřejnosti jakési „okno do vesmíru“. Zdaleka ne všichni návštěvníci večerních pozorování se měli někdy v minulosti možnost na vlastní oči přesvědčit o existenci Saturnových prstenců či barevných pásů v atmosféře Jupitera. A většina je vždy z takového pohledu nadšená.

Velký úspěch mívá nejen pohled na objekty v naší sluneční soustavě, ale také objekty vzdáleného vesmíru. Tyto objekty jsou pro manuální vyhledávání složitější k nalezení, proto se

k nim využívá zejména našeho největšího dalekohledu D400 s automatickým vyhledáváním. Bohužel, od srpna 2020 dalekohled není možné pro tyto účely používat a je nutné provést jeho servis. Jeho znovuzprovoznění je tedy velmi očekávaná událost a posune to naše současné demonstrace zase o úroveň výše.

Kromě pozorování dalekohledy se s lidmi věnujeme i ukázkám jednotlivých souhvězdí, jejich pojmenování, umístění na obloze a z toho vyplývající orientaci podle světových stran.

Jak při večerním pozorování, tak i při denním pozorování platí, že je nutné mít čistou, bezmračnou oblohu. Pokud tedy počasí dovolí a je jasno, věnujeme se také pozorování Slunce. Na rozdíl od večerního pozorování je při tomto denním pozorování sledován pouze jeden objekt, Slunce, proto samotnému pohledu do slunečního dalekohledu předchází krátký program v přednáškovém sále, který jevy vyskytující se na slunečním kotouči vysvětluje. Návštěvník má poté větší ponětí o tom, co by v dalekohledu měl vidět a co který jev znamená.

Kvůli letošním hygienickým opatřením byl zaveden systém telefonických objednávek. Zájemci o pozorování, zejména to večerní, se nyní musí objednávat předem. Tento systém se nám osvědčil natolik, že jsme pravidlo pro objednání prodloužili na neurčito. Minimálně při telefonickém kontaktu vždy se zájemci probereme i aktuální meteorologickou situaci a vysvětlujeme, že v případě zatažené oblohy se samotné pozorování neuskuteční. Vždy však nabízíme možnost náhradního programu v přednáškovém sále.

Doufáme, že současně nastavený koncept pozorování bude návštěvníkům vyhovovat lépe a že si i přes současnou nepříznivou situaci v příštím roce na hvězdárnu najdou cestu.

III. Odborná pozorování

V roce 2021 bude hvězdárna nadále pokračovat v zakreslování sluneční fotosféry. Tato činnost je i v současné době stále velmi ceněna a data z ní vyplývající slouží pro sluneční fyziky k předpovědím jevů vznikajících na naší nejbližší hvězdě. Všichni víme, že bez Slunce by život na Zemi v takovéto podobě neexistoval. Málokdo ale už tuší, že právě Slunce je pro lidstvo zároveň i velkým rizikem.

V případě nejsilnějších slunečních erupcí, tzv. bílých erupcí, hrozí reálné riziko velkých geomagnetických bouří. Takový nápor by mohl na dlouhou dobu vyřadit z provozu elektrickou síť v mnoha zemích a nastal by tzv. black-out. A to je věc, kterou si dnes už málokdo dovede reálně představit. Data, která pomocí zákresů získáváme, se dále posílají panu Vlastimilu Feikovi ze Sluneční sekce České astronomické společnosti a do Belgické královské observatoře v Bruselu.

Pozorovatelů v české republice není mnoho a celosvětově trend manuálních zákresů upadá, je proto nutné v této činnosti pokračovat. Jedná se totiž o nejdelší řadu pozorování prováděnou stejnou metodou už po 400 let. A tím pádem má obrovskou vypovídající hodnotu. Slunce jako hvězda proměnná má mnoho různých cyklů a ty se právě díky těmto mnohaletým pozorováním podařilo vysledovat.

Hvězdárna provádí zákresy téměř bez přestávky od roku 1991 a má díky tomu na svém kontě již více než 4000 zákresů. Drtivou většinu z nich zpracovala paní Božena Černohousová, od roku 2020 se zakreslování plně věnuje pracovnice Iveta Fréharová. Již v roce 2019 jsme navázali v této věci užší spolupráci s Astronomickým ústavem v Ondřejově, kam se naše zákresy poslaly ke zpracování. V této spolupráci máme v plánu pokračovat i nadále a jednou za čas zprostředkovat tyto poznatky i našim příznivcům přes sociální sítě a web.

Meteorologická měření stanicí Davis probíhají na hvězdárně beze změn, nový pracovník, pan Jonatan Kučera, tak stále pravidelně vyhodnocuje maximální poklesy a nárůsty tlaku a teplot, množství srážek a dalších údajů. Tyto jsou poté zasílány Magistrátu města Prostějova a společnosti Moravská vodárenská, a. s.

IV. Odborné přednášky pro veřejnost

Pravidelné čtvrtetní přednášky se zde již staly evergreenem, proto v nich budeme samozřejmě pokračovat i v roce 2021. Vzhledem k plánovaným oslavám 60 let od založení hvězdárny se pokusíme na hvězdárnu pozvat taková jména, jaká tu již dlouho nezazněla. Přednáškový koncept, tedy přednáška jednou za měsíc vyjma letních prázdnin, bude zachován a budeme se snažit návštěvníkům zprostředkovávat širší okruh témat. Pro příklad můžeme uvést geologii Prostějovska či geologické otázky v rámci vesmírných těles (meteority a tektity). Plánujeme navázat pravidelnou spolupráci na přednáškách se známými osobnostmi. Pro příklad uvedu

geologa a mineraloga, pana Mgr. Petra Gadase, Ph. D. z Masarykovy univerzity v Brně nebo pana Dušana Majera, zakladatele internetového časopisu a fóra Kosmonautix. Konkrétní program bude vždy uveden na našich webových stránkách, sociálních sítích a v Radničních listech města Prostějova.

V. Kroužky

Od října 2020 jsme pro mladé nadšence otevřeli kluby Hvězdárniček (pro děti od 5 do 10 let) a Gemini (od 10 let výše). Vzhledem k nižší účasti u druhého z klubů jsme se rozhodli předchozí koncept rozdělení na dvě skupiny, Gemini I a Gemini II, letos sloučit do jedné skupiny s prostým názvem Gemini.

Od ledna 2021 plánujeme pro potřeby klubů zřídit klubovnu, tedy učebnu v suterénu, kde budou probíhat praktická cvičení, pokusy a zcela nový modelářský kroužek. Ten povede od ledna 2021 nový spolupracovník hvězdárny, pan des. Bc. Petr Hofman, EngTech.

VI. Prázdninový program 2021

Ani o hlavních prázdninách hvězdárna nespí. Kromě stálých pozorování pro veřejnost každý rok zahrnujeme do nabídky pořady a soutěže pro děti. Po vzoru prázdnin 2020 zavedeme i v roce 2021 v červenci i srpnu pásmo pohádek pro nejmenší. Sobotní pozorování vždy doplníme o doprovodný program formou soutěží a podobných aktivit.

Díky účasti na Astronomické expedici v roce 2020 se pracovníkům podařilo získat kontakty na zajímavé osobnosti a spolky. Na základě toho se pokusíme navázat spolupráci se skupinou ÚdiF – Úžasné divadlo fyziky a formou populárně-naučných fyzikálních přednášek tak prázdninovým návštěvníkům ukázat fyziku zábavnou formou. Četnost těchto přednášek se bude odvíjet od časových možností spolku. Naše představa by ale byla uspořádat tento program jedenkrát v červenci a jedenkrát v srpnu.

Dále plánujeme oslovit příměstské a jiné tábory a s mobilní technikou jim zprostředkovat programy s pozorováním v místě konání. K zakončení prázdnin bychom chtěli taktéž uspořádat

akci pro veřejnost. O její konečné podobě však budeme ještě v příštím roce jednat. Jako jednu z variant vidíme spolupráci s hvězdárnou a planetáriem v Brně a právě se spolkem ÚDiF.

VII. Věda v ulicích

V roce 2021 plánujeme opět uspořádání akce na náměstí před budovou muzea „Věda v ulicích“, čímž navážeme na tradici z předchozích let, která však byla v minulém roce přerušena. Akce si klade za cíl hravou formou přiblížit vědu široké veřejnosti. Osloveny k účasti na programu budou nejen gymnázia, ale i jiné odborné střední školy, aby bylo zastoupení studentů co nejpočetnější.

4. INVENTARIZACE SBÍREK

Podle § 12 Zákona č. 122/2000 Sb. bude také v roce 2021 Muzeum a galerie v Prostějově provádět inventarizaci sbírkových předmětů tak, aby bylo splněno minimum 5 % z celkového počtu sbírkových předmětů a aby byl naplněn desetiletý plán inventarizace sbírky.

Pro rok 2021 bude platit změna desetiletého plánu inventarizace sbírky. Na pozici kurátora podsbírky Etnografická došlo opět ke změně a od června 2020 probíhá inventarizace této podsbírky. Pro její rozsáhlost však bude dokončena až v roce 2021. Pro rok 2021 je plánováno předání podsbírek Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média a Písemnosti a tisky, stejně jako skupiny Prapory, standarty a Sportovní trofeje z podsbírky Historická novému historikovi, který do organizace v příštím roce nastoupí. Při té příležitosti dojde k předávací inventuře těchto sbírkových předmětů. Z důvodu komplikací v pracovním procesu způsobené vládními opatřeními proti šíření nemoci Covid-19 se část plánované inventury podsbírky Archeologická nestihla dokončit v roce 2020 a proto se přesune do roku 2021.

Mimo výše uvedené inventarizace bude podle plánu provedena inventura podsbírky Paleobotanika (416 ks), dále skupina Petr Bezruč – korespondence (825 ks) a Jiří Wolker – výstřižky (1604 ks) z podsbírky Další – Literární památky, z podsbírky Výtvarného umění skupiny Oa (769 kat. č.), Of (48 kat. č.), Kg (240 kat. č.). Bude také provedena inventura části podsbírky Archeologická, která bude spojena s katalogizací předmětů z výzkumu na katastrech Mořice a Vrchoslavice při stavbě dálnice D1 (8 551 ks).

Oproti plánu nebude provedena inventura z podsbírky Botanická a skupiny Matematicko-fyzikální předměty z podsbírky Historická (343 ks), neboť tyto předměty byly zinventarizovány v rámci mimořádných předávacích inventur v minulých letech.